СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 169. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 22-го липня 1936. — VOL. XLIV. No. 169. Jersey City, N. J., Wednesday, July 22, 1936. THREE CENTS

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ МОЛОДІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — У днях 17—19 липня ц. р. відбувся у Філядельфії, в готелі Бенджемин Френклин, конґрес української католицької молоді. На конґресі було біля 150 делеґатів, які нараджувалися над проблемою української молоді, небезпекою з боку комунізму й іншими явищами. На ті теми були ріжні доклади, що їх виголосили: проф. С. Мамчур, проф. О. Тиханський, адв. М. Ваґнер, о. Кнап, п. С. Стефанів, панна Шовська і панна Піддубчишин. В суботу, 18-го липня, Преосв. Кир Константин відправив полеву Службу Божу. Того дня відбулися теж полеві спортові змагання. Вечором відбувся бенкет при співучасти яких 500 гостей. На ньому роздано нагороди з полевих змагань. Американська місцева преса принесла про той конґрес обширні звідомлення.

ВЧИНОК, ГІДНИЙ НАСЛІДУВАННЯ.

НОРТГЕМПТОН (Пенсилвенія). — Заряд фабрики „Профіляктик Брош Компані", оголосив, що всі робітники, що працюють рік у тій компанії, дістануть тиждень вакацій з платнею. За останній рік, пояснює заряд, загальний оборот, а вслід за тим зарібок у фабриці значно піднісся. Тому фабрика хоче поділитися ним зі своїми робітниками в той спосіб, що дає їм вакації з платнею. Таких робітників, що дістануть ці вакації, фабрика має 400.

СМЕРДЮЧКИ В ТЕАТРІ.

БРУКЛИН (Ню Йорк). — У двох театрах Брукляна хтось підложив дві смердючі бомби. Коли задушливі ґази почали з них виходити, публика мусіла в тій хвилі опускати галю. Три особи є ранені. Догадуються, що смердючки підложили страйкарі, які від кількох місяців пікетують ці театри.

СВАРКА ЗА СЛАВНОГО АКТОРА.

ГАЛІВУД (Каліфорнія). — Фільмова компанія Парамавнт заскаржила фільмового продуцента Ґольдвина до суду за те, що той украв їй славного фільмового актора Ґері Купера. Гольдвин, при помочі нечесних штучок, нібито поза плечима компанії наклонив Купера до підписання з ним контракту. Через те, компанія Парамавнт твердить, вона мала аж $5,000,000 утрати. Бо Купера вона приняла до себе тоді, коли він іще не мав ніякого поняття про гру. Вона мусіла вложити великі капітали, щоб зробити з нього великого актора. Тепер, коли він уже став великим актором, його забрав Ґольдвин.

ПОЧУВАННЯ ВИКЛИКУЮТЬ НЕДУГИ.

СИНСИНАТІ (Огайо). — На конференції лікарів д-р Елмер Фрей дав доклад, у якому сказав, що велике число ріжних недуг повстає внаслідок не матеріяльних причин, тільки чисто психічних. Внутрішні духові переживання можуть викликати ріжні тілесні недомагання та недуги, такі як: тиснення крови, шлункові чиряки. цукрицю, задуху, жовчеве каміння, недомагання печінки, серця і шкіри. Гнів —говорив д-р Фрей — може деколи викликати таку сильну отрую в тілі матери, що коли мала дитина всмокче її з грудним молоком, то ця отруя може вбити дитину. Всякі медикаменти можуть бути помічні у лікуванню тих недуг, одначе потрібно до цього ще довіря до лікаря.

ЩО РОБИТИ, ЩОБ ДОВҐО ЖИТИ.

НЮ ЙОРК. — Тут відбувається сороковий річний зїзд лікарів-остеопатів, у якому беруть участь 2,000 делеґатів. Назагал зїзд ствердив, що велика частина недуг має духовий підклад. Продовжити людський вік серед нинішніх відносин неможливо, говорили докладчики. Щоб це осягнути, треба конче завести моду спокійного життя. Зїзд подав шість рад, що робити, щоб довго жити: спи 8 годин що дня; пий 4 до 5 пайнтів плину денно; їдж поволі й розважно ріжнородний харч, — трошки менше, ніж це диктує голод; багато ходи; бери участь у спорті, одначе ніколи не старайся довершити таких чудес, як це потраплять професійні спортсмени; навчися думати розважно й корисно. Журба і поспіх це два нерозлучні приятелі. Вони спричинюють коротке життя і приносять все інше крім щастя.

ХЛОПЧАКИ БАНДИТИ.

НЮ ЙОРК. — Чотири хлопчаки, два 15-літні і два 16-літні, пробували ограбити крамницю в Риджвуд, Н. Й. Три з них закралися до крамниці й наладували мішки ріжними товарами. Четвертий на дворі пильнував. Коли надійшов поліцай, вони пробували втекти. Одначе поліцай їх зловив і передав судові.

ПОЖИВ СОБІ НІВРОКУ.

У Манілі, Филипінські острови, помер Хуан Баска, якого вважали найстаршим чоловіком. Він не тямив добре року свого уродження, одначе за іншими річами, які він собі запамятав, судили, що він мав 140 літ.

СТАТИСТИКА НЕГРАМОТНИХ У БРАЗИЛІЇ.

В Ріо де Жанейро відбулося засідання екзекутиви Національного Статистичного Інституту. Директор цього інституту заявив, на підставі обчислення фахівців, що під теперішню пору населення Бразилії виказує 52% неграмотних. Сюди зараховано всі особи вище 15 років життя.

Відсоток неграмотних, як бачимо, поважний. Одначе в порівнанні з попередніми обчисленнями найновіша статистика виказує значний поступ у ліквідації неграмотности серед населення. Завдяки енерґійній акції уряду число анальфабетів меншилось.

ФАБРИКА ГРОШЕЙ.

У Бабичах, пов. Радехів, викрили фабрику фальшивих монет. Містилася в хаті Тетяни Шайнохи. Поліція застала Мартина Бориса й Омеляна Лопочинського на гарячім учинку фабрикації грошей. Оба кинулися тікати. Бориса скоро здогонили, а Лопочинського зловили, аж як його постріляли в руку. Заквестіонували 23 фальшиві 5-злотівки.

САМОСУД НАД ЗЛОДІЯМИ.

В Верхобужі, пов. Золочів, був у ночі влом до одного господаря. Вломники вкрали одяг та ріжні дрібниці. На другий день селяни зловили Андрія й Владислава Семенчуків, підозрілих у крадіжі, і побили їх до безтями. 29-літній Андрій умер тої самої днини, 27-літнього Владислава відвезли в тяжкому стані до лічниці. Поліція веде слідство.

САМОГУБСТВО УЧЕНИЦІ.

З третього поверху приватної ґімназії СС. Назаретанок у Львові скочила учениця VII. кляси Яніна Сенякевич, донька поліційного службовця. Вона впала на травник городу, зломила собі руку і тяжко потовклася. Її відвезли до шпиталю, де вона померла. Причиною самогубства були лихі ноти під кінець шкільного року.

СМЕРТЬ ФУНДАТОРА-БАНКРОТА.

Перед кількома днями помер у Лондоні Гайнріх Верд, колись багатий інжинір і філянтроп, а під кінець життя беззахисний банкрот. Помер у відділі для вбогих у шпиталі, на який колись, у часах поводження й добробуту, пожертвував велитенську суму 100,000 фунтів стерлінґів.

20 ОСІБ ЗГОРІЛИ В КІНОТЕАТРІ.

Підчас вистави в кінотеатрі в Гайдерабаді (середня Індія) вибухла пожежа на галерії для жінок та дітей. 20 осіб, самі жінки й діти, живцем згоріли.

ОДУРИВ ЖИДІВ.

У Варшаві пошукують Самуїла Сальватора, що прибув до Польщі як „висланник" Мусолінія і понатягав жидів на грубі суми, обіцюючи їм, що їх перевезе до Етіопії. Сальваторе забрав гроші й утік.

ВИХОДЯТЬ НА ВЕРХ ПОЛЬСЬКІ КОЛЬОНІЗАЦІЙНІ ПРАКТИКИ.

Ріодежанейрський щоденник „Дінріо да Нойте" з 15. червня ц. р. помістив розмову з двома польськими кольоністами. Розмова цікава тим, що польські еміґранти закидають своїм компаніям недодержання кольонізаційних умов, а також скаржаться на тяжке своє положення. Часопис заповідає на ту тему цілу низку статтей.

Можна собі представити цілу ту польську кольонізаційну господарку, коли вже й „родаци" пішли зо скаргою до редакції бразилійського часопису.

ПОЛЬСЬКИЙ СУД ЗАСУДИВ ЧЕСЬКОГО ІНСПЕКТОРА ПОЛІЦІЇ.

Суд у Рибніку на Горішнім Шлеську засудив інспектора чеської поліції Ст. Кубіка на 13 місяців тюрми, судові кошти і 300 зл. гривни за нелеґальне переступлення границі та намагану шпіонажу. Кубік боронився тим, що польська погранична сторожа перетягла його силою на польський бік. АТЕ пише: Кубік був відомий зі свого чеського шовінізму, всадив у ЧСР багато поляків до тюрми.

ЕВРОПЕЙСЬКІ РОБІТНИКИ ДЛЯ САН ПАВЛА.

Уряд стейту Сан Павло (Бразилія) одержав від федеральної влади дозвіл на спровадження 20 тисяч европейських еміґрантів.

Як відомо, санпавлське хліборобство останніми роками сильно піднеслось. Одначе його розвиток викликав велике запотребування робучих сил, яких у Бразилії бракує. Щоб зарадити цьому лиху й охоронити санпавлське хліборобство перед утратами, уряд постановив спровадити европейського хлібороба.

Іміґрацією европейського хлібороба займається Бразилійське Іміґраційно-Кольонізаційне підприємство. Директор цього підприємства заявив у своїй розмові з санпавлськими журналістами, що він задумує спровадити до хліборобських робіт у Сан Павло португальців, поляків, тирольців, румунів і литовців. За час трьох років має приїхати до цього стейту 10,000 родин, а до Санта Катаріни — 1,000 родин. Кошти дороги покривають еміґранти. 20 тисяч осіб законтрактують до хліборобських робіт на фазендах (фармах) на 2 роки. По упливі того часу робітникам буде прислуговувати право закупна землі на свою власність. Не треба додавати, що такі хлібороби мусять мати матеріяльні засоби на закупно землі й розведення господарки, бо уряд ніяких грошевих полекш для їх приїзду не даватиме.

ЗА СВЯТОТАТСТВО.

Суд у Золочеві судив цими днями Петра Зайонца, Івана Корнійчука та Петра Сабліна — всі з Гаїв Старобрідських, пов. Броди — за крадіж з вломом у церкві в Гаях Старобрідських. Зайонц і Корнійчук дістали по 4 роки вязниці, Саблін 3 роки, крім того всі втратили права на 5 років.

ПО 16 РОКАХ.

На граничній стації в Збоншиню арештувала польська поліція Петра Ґолкевича, члена деверзійної ватаги, що в свойому часі оперувала в східних воєвідствах. Ця ватага, під проводом бувшого сержанта Мніха, доконала багато грабіжницьких нападів. По нападі на загороду якогось Пучака, підчас якого диверзанти вирізали цілу рідню нападеного, влада зловила всіх виновників, за винятком Ґолкевича. Мніх і його спільники згинули на шибениці, а Ґолькевич утік до Франції, де перебув на роботі цілих 16 літ. Тепер, втративши роботу, вернувся до краю, та на границі попав у руки влади.

СМЕРТЬ ВЕЛИКАНА МІТУ.

В Букарешті помер великан Міту, що мав 2 м. й 40 цм. росту. Хоч велитенського росту, Міту мав слабе здоровля, а лікарі ворожили йому скору смерть. На їх думку, серце Міту було заслабе, щоб обслуговувати таку велику „машину". Ворожби лікарів сповнились, а підприємець, що хотів використати ріст Міту на боксерській арені, втратив гроші, вложені в його приспособлення до боксерського звання.

ВІДРУБАВ ТОВАРИШЕВІ ГОЛОВУ.

В Руді Пабяніцькій під Лодзею трапилася трагічна пригода. Між 27-літнім Маріяном Новачиком і 21-літнім Едмундом Рабеґою прийшло до сварки, підчас якої Рабеґа вхопив сокиру й ударив нею Новачика так сильно, що відрубав йому голову від кадовба. Мимовільного вбивника арештували.

ВБИВСТВО.

В Кульчицях Рустикальних, пов. Самбір, Ю. Мороз застрілив з кріса Івана Ворончака і поранив його братів Станислава та Ілька. Мороза арештували.

ЗА АСЕКУРАЦІЙНЕ ОШУКАНСТВО.

Окружний суд у Станиславові засудив Мошка Тава з Ослав Великих на 4 роки тюрми, а його брата Нойка на півтора року за умисний підпал своїх будинків, щоб одержати асекурацію.

ДВОБІЙ НА СОКИРИ.

В Ряшеві на площі Міцкевича два мазури почали вночі двобій на сокири. Дивний двобій перервала поліція, сокири відобрала, обох ґалабурдників замкнула.

ЕСПЕРАНТО В МАНДЖУРІЇ.

Залізнича влада в Манджурії видала розклад поїздів також есперантською мовою.

СКИДАЮТЬ ВИНУ ЗА КРІВАВІ СТРАЙКИ НА „ВИВРОТОВІ ЕЛЄМЕНТИ"

ЛЬВІВ. — Польська цензура не дозволяє писати безсторонно про останні кріваві селянські страйки. Тому й українські часописи обмежуються покищо до цього, що подають урядові звідомлення. А ті вияснюють страйки „політичною аґітацією". Пишуть, що в Комарянщині роздавано між населення летючки, які були протидержавного змісту і в яких були „комуністичні кличі". Переведено масові арешти серед селян. А урядово пишеться, що арештовано „аґітаторів" і відставлено їх до вязниці в Самборі. Про економічну сторону страйку, себто про селянську нужду, не пишеться нічого, а тільки підкреслюється, що поправді кров полялась, але через „вивротові елементи", ворожі польській державі.

ЖЕРТВИ ПОДІЙ У КРЕЧОВИЧАХ.

ЛЬВІВ. — Вже подала преса імена селян, що згинули підчас траґічних подій у Кречовичах, в переворському повіті. Згинули: М. Лях з Репина, І. Лєнарт з Пелнатич, Бр. Шуманський з Розбора, Гонората Сурняк з Сеннова та І. Кендзьор з Лапаївки. По дорозі до шпиталю померли: Франц Худий з Рожнітова, ранений у ноґу, та Фр. Амброжий з Журавичок, ранений у черево. В шпиталі в Ярославі лежать 14 тяжко ранених. Досі устійнено 27 людей ранених на місці. Як згадано давніше, в Кречовичах є українська греко-кат. церква, а селяни, хоч говорять по польськи, не почуваються поляками, а ходять до ґреко-кат. церкви і є українцями.

НА ЩО НАСТАВЛЯЮТЬ ВОЄВОДІВ У ГАЛИЧИНІ.

КРАКІВ (Польща). — „Ілюстровани Курер Цодзєнни" розписується про те, що „Комітет обивательскі" заявився за товариський бойкот тернопільського поміщика Казимира Завістовського за те, що продав 400-морговий маєток українським селянам. Він подає, що польське суспільство вплинало на Завістовського, щоб цього не робив, а навіть сам воєвода намаґався вплинути на дідича, щоб не віддавав землі в українські руки. Та це все, пише польська ґазета, не помогло, бо українські селяни дали Завістовському ліпшу ціну, ніж її міг він дістати деінде, і це було для нього рішальним.

УКРАЇНСЬКІ ВИДАВНИЦТВА В ПАРИЖІ ЗАГРОЖЕНІ.

ПАРИЖ. — Офінор повідомляє, що в звязку з останніми страйками замкнено в Парижі найбільшу словянську друкарню „Навар", у якій друковано між іншими українські та російські видання. З цеї причини були змушені припинити тимчасово видання: „Тризуб", „Українське Слово", „Вільне Козацтво" і „Прометей". Велику російську ґазету „Возрождеміє" зовсім зліквідовано. З огляду на те, що з причин останніх страйкув кошти друку в Франції збільшилися на 30 до 40 відсотків, дальший вихід великої скількости еміґрантських видань поставлений під знаком питання. Але є надія, що трудноці будуть поборені.

НАЧИСЛЯЮТЬ В ЕСПАНІЇ 25,000 УБИТИХ.

МАДРИД (Еспанія). — Урядовий комунікат стверджує, що ворохобня захопила була теж столицю, але її зліквідовано. Арештовано яких 1,000 збунтованих офіцирів. Уряд подає далі, що селяни і робітництво в подавляючій більшости стоять по його боці та допомагають ліквідувати ворохобню. З інших відомостей виходить, що повстанці є сильні на полудні, та що ціле еспанське Мароко є теж у їх цілковитій контролі. Подорожні, що відвідували Еспанію, а тепер утікають з неї, розповідають, що боротьба ведеться по всіх містах. Поліційні звідомлення подають, що в тій боротьбі вже згинуло досі яких 25,000 осіб. Уряд контролює фльоту і летунські частини. Виявляється, що повстання було давно підготоване.

СЛАВОСЛОВЛЯТЬ ДЗЄРЖИНСЬКОГО.

МОСКВА (Росія). — В десятьліття смерти Фелікса Дзержинського згадують Совєти про „Червоний терор" і його батька. Пишуть, що цей терор був конечний і без нього не булаб могла вдержатися революція. Пишуть, що Дзєржинський розумів добре Леніна і знав, що в історії не переводиться перемін без насильства проти „клясових ворогів". Про творця Чека пишуть, що він був приватно дуже вражливою людиною, але не мав милосердя для ворогів революції і їх нищив безпощадно. І тим заслугує на імення „найблагороднішого лицаря пролетаріяту". Пишуть, що він був найідеальнішим типом революціонера, бо сам був готов згинути за революційну ідею і в обороні її посилав інших на смерть. Тепер поставлять йому памятник на фронті будинку, в якім містилася перше Чека, а де тепер є комісаріят справ внутрішніх.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕМАҐОҐ У РЕВЕРЕНДІ

Є люди, які скоро заблиснуть, а ще скоріше — зникають, відходячи в цілковите забуття, або далі живуть (у громадському розумінні), але котяться чимраз далі вниз. До таких людей треба зачислити дітройтського „радієвого священика" о. Каклина. В скорому часі здобув він міліони слухачів, а то й прихильників, які з нетерпеливістю ожидали кожної його промови, кожної його атаки на суспільні недомагання, які не дають змоги міліонам безробітних дістати варстату праці. Його безпощадна боротьба з большевизмом теж зєднала йому симпатії усіх тих, що не бажають собі переміни Америки в „совєтський рай". Та, виступаючи на політичну арену, замало є критикувати, бо це можна робити тільки до якогось часу, а згодом треба таки братися за практичну розвязку ріжних проблем. Отець Каклин теж приступив до „практичної" праці, й то в такий спосіб, що тепер заанґажувавсь у справу виборів, попираючи кандидатуру конґресмена Лемке на президента держави. Він теж злучився з ґрупою д-ра Тавнсенда, що то обіцяє всім особам понад 60 років життя місячну пенсію від держави на суму 200 долярів.

Обстоюємо те, що о. Каклинові вільно мати свою думку й попирати, яку хоче кандидатуру, як теж видвигати, чи там попирати й обіцювати здійснення такої програми, як та згадана пенсія для старців. Та інша справа, коли цей священик береться поборювати тих, що не хочуть іти за його фантазіями, в такий спосіб, як це було в Клівленді на конвенції делеґатів ґрупи д-ра Тавнсенда і ґрупи „діли суспільне майно", коли він намагався представити президента Рузвелта то комуністом, то фашистом, а вкінці назвав його „брехуном" і „крутієм". Ось тут і вийшло шило з мішка, себто виявилась уся природа о. Каклина. Маска впала і всі відразу відчули, що мають до діла з демаґоґом, а не з дійсно серіозною людиною. Видно, що популярність, яку о. Каклин так скоро й так легко здобув, цілком закрутила йому голову і довела до цього, що він, забуваючи за свій стан священика і громадянина, відважився висловитись про особу, яка стоїть на чолі держави, в такий образливий спосіб, на який не зважився досі ніколи ні один серіозний політичний противник, а навіть вуличний аґітатор. Це підкреслила згідно американська преса ріжних напрямків, як теж натаврувала другий нетакт о. Каклина, себто непошанування гідности духовного стану, добачуване в тім, що він, говорячи до 12,000 людей, скинув сурдут і виступив у сорочці без ковнірця. Серіозна преса виказала ще й річеві промахи в промові о. Каклина, виказуючи цифрами, як він грубо „помилився", приписуючи президентові Рузвелтові накопичення довгів і т. п. та зазначуючи, що одні довги були „одидичені", а другі пішли — на допомогу безробітним. Ось так бачимо, як марнується талант о. Каклина. А все через те, що пустився на демаґоґію.

О. С.

ПРИЧИНИ АНТИСЕМІТИЗМУ

Можна бути антисемітом чи фільосемітом, але ні один ні другий не заперечить, що Галичина в останніх місяцях стала тереном чимраз гостріших конфліктів між християнською людністю з одної сторони і жидівською з другої, конфліктів, які доходили нераз, як напр. у Пшитику і в Мислеміцах, до крівавих обрахунків.

Не дасться в одній ґазетній статті вичерпати тему, яку я взяв як наголовок цеї статті. Але спробую тут кинути кілька промінів ліхтаря на питання: чому росте неприязнь до жидів?

Відповідаючи на це, поминаю економічний бік справи. Йде мені тут про другий, не менше важний чинник — психольоґічний.

Хто памятає передвоєнні часи, той пригадає собі, що східне жидівство уходило за символ покривдженої раси. І так воно було в дійсности, бодай у шестій частині земної кулі, підлеглій владі московського царя. І ось від тих часів жиди уходять за чемпіонів боротьби за демократію, за свободу, за соціяльну справедливість і т. і. Та коли брати під увагу теперішнє положення, то бачимо, що ситуація цілковито змінилася. Змінилася й жидівська політика. А разом з нею змінився теж погляд християн на жидівство. І справді, пересічний наш Грицько, не кажучи вже про міського інтеліґента, читаючи часописи, нераз завдає собі питання:

Ось жиди все кажуть, що вони за демократію і проти всякої диктатури. А чомуж вони напр. за диктатуру Сталіна? Чому так тяжко почути якесь гостре жидівське слово проти Сталіна і Совєтів? Чому жиди попирали — і ще як! — диктатуру Пілсудського? Чому в нас у краю мовчали на „пацифікацію" нашого села? Відповіди на це все нема.

І знов питання: жидиж кажуть, що вони, як демократи, є проти абсолютизму, що вони все за право більшости. А чомуж вони, як меншість, хочуть накинути своє панування арабам, що творять більшість у Палестині? Як це погодити одно з другим? І на це нема відповіди.

І знов питання: жиди ні словом не протестують проти того, що їхня молодь — в КПЗУ — орґанізує серед нашого робітництва і селянства комуністичні сталінівські партії і ніколи не виступають гостро проти комуністичних інтриг серед нашої суспільности, коли на чолі тих інтриґ стоять молоді жиди. Але ось у Палестині теж повстав комуністичний рух, і нараз уся жидівська преса накинулася на нього з найгострішою лайкою („наймити", „запроданці Москви"!), домагаючись від Анґлії його витеребления, бо шкодить він жидівській солідарності, бо пропаґує інтернаціональну солідарність з арабським пролетаріятом... Отже в однім випадку інтернаціоналізм добрий, у другім — лихий...

І знов питання: чому жиди, які сухої нитки не лишають на диктатурі Гітлера, милим або невтральним оком дивляться на ще тяжчу диктатуру Сталіна?

І ще питання: чому жиди, які кажуть, що християни не мають чого випирати жидів з ремесла і торговлі, бо на тім не розуміються, бо до того треба довго заправляти голову і т. д., чому ті самі жиди, які це говорять, рівночасно викидають наше селянство з ріллі й самі її (на Україні і на Кримі) — кольонізують? Таж вони таксамо не привчені до ріллі, як наш селянин до торговлі? І знову питання без відповіди.

І ще: чому жиди пропаґують любов, остро пятнують ненависть міжнаціональну — і рівночасно палають такою пекельною ненавистю до арабів? Нарешті — найважніше — чому жиди — чемпіони боротьби з урядом, — сторонники демократії — в Палестині порозуміваються з урядом окупанта (Анґлії) проти автохтонної арабської людности, а на Україні — з урядом московського окупанта проти української автохтонної людности? Щож це за демократія?

І бідний затурканий українець, або не знаходить на це відповіди, або — коли освіченіший — приходить до слушного висновку: що всі оті фрази — за демократію, соціяльну справедливість, проти ненависти, проти диктатури і т. д. — все те лише фрази. Коли вони є вигідні жидівству, жиди їх пускають у рух. Коли ні — ховають. А в усіх випадках жиди в своїй політиці керуються не тими високими гаслами, а просто своїми інтересами, інтересами своєї етнічної ґрупи.

От коли наші дядьки й інтеліґенти зачали розчовпувати ту загадку, зачали теж краще розуміти жидівську справу, яка змагає на ріжні способи тільки до одного: ратування жидівства. Жиди цього отверто не кажуть, ясно й щиро про це не пишуть, але всі до цього змагають. Коли тепер жиди хочуть, щоб скінчився антисемітизм, то мусять признати й іншим таке саме право кермуватися своїми власними інтересами і не відсуджувати людей від совісти і чести, коли вони менше турбуються демократією чи диктатурою, а більше дбають про свій **національний інтерес.**

Порозуміння може настати, але лише на шляху чесної, не замаскованої, гри.

ФАЛЬШУВАННЯ ЖИТТЯ

Одним з численних гріхів літератури взагалі, а нашої зокрема є т. зв. фальшування життя. Йде воно майже рівнобіжно з **фальшуванням життя в часописах,** хоч тут і там впливають на це ріжнородні, а то й зовсім інші обставини. Коли в часописах появится допис „від нашого кореспондента", що якесь-там свято десь-там відбулося і т. д., то цей допис не завжди згідний з правдою, бо перш за все: хто це свято владжував: прихильник, чи ворожо настроєний добродій до „нашого кореспондента" (значить, свято або вдалося, або ні), хто на тому святі виступав (себто: промови прекрасні, або „не підходили до свята"), чи врешті „наш кореспондент" мав вплив на це свято (тоді пишеться: „Чомуж ініціятори свята не порадилися!") і коли врешті такий вірний і правдивий допис появиться на сторінках якогонебудь часопису „з незалежних від редакції й адміністрації причин", навть сам автор дуже часто не може його пізнати й з великим зацікавленням його читає, бо — як відомо — в XX-му віку „переконання кожної людини, річ свята!".

І так, як у часописах з уваги на „незалежні" обставини, політичні або приватні звязки, чисто-особисті спорідпення, чи то партійні приналежности, поволі чи поневолі фальшується життя — так і в літературі робиться це саме, тільки з інших мотивів, але в таких майже самих обставинах.

І повстає новий, але не єдиний, парадокс українського життя: наша журналістика, яка сама себе удержує і є етатизована. Недержавний нарід має урядову (в значінні обмеження) пресу й такуж, можна сказати, літературу.

І цей дивогляд перестав би бути дивоглядом, якщоб оконечною ціллю і нашої преси і нашої літератури, словом, кінцевим висловом, головним акордом духової істоти нас усіх, була якась спільна ціль, єдина мета, — байдуже, якими шляхами до неї йшлося, чи йдеться. Правда, кажуть, що всі дороги ведуть до Риму — та чи не подумали ви над тим, що є одна дорога, яка веде до Риму?

Реґіоналізм, в етнографічному значінні цього слова, щораз то більше в нас щезає, реґіоналізм, у духовому значінні, щораз то більше зростає в силу. Попробуйте написати не закрашену ніяким кольором, зате згідну з життям і критичну якунебудь статтю на якунебудь тему, літературну, економічну, — яку хочете, й вишліть її до ріжних редакцій, починаючи від „Вісника", а кінчаючи „Дзвонами". Ніодин журнал вам її не надрукує без змін. Колись писав Руданський, що „я співаю чорний колір, бо то колір мій" — сьогодні всі редакції наших журналів і всі наші часописи (за малими, незначними майже виїмками) співають свій колір. Добре їм з тим, чи ні, їх справа, але співають, — раз сильніше, раз слабше... А між іншим, життя співає зовсім щось інше, тільки, що інакше. І ті, що співають свої кольори, може й несвідомо, фальшують життя. Для них це майже байдуже, але в житті не гине ніщо, не гине й їхній голос. А ця какофонія, ця вузькість доріг нашого галицького загумінка виробляє специфічний погляд, питоменний майже нам усім, підхід до цілого круговороту явищ і подій. І внаслідок того тип письменника, чи тип джентельмена, соціяльний чи політичний стаж це якась мішанина, якийсь алембік ніде не виданий, що його тяжко деінде зустріти. Нема в нас і не може бути постійних засад, тривких принципів, основних тез. Бо все те, що **практично** формує життя, ми з місця фальшуємо. Ми кидаємо кличі, які сьогодні не можуть бути ні на один відсоток зреалізовані, бо плянуємо речі, які поза межі нашої уяви ніколи не виходять і не вийдуть. Ми пишемо про героїв, які думають так, як ми, й хочуть того, що ми, а в житті таких героїв ніхто ніколи не зустрічав. Перегляньмо статті по часописах кілька місяців тому: скільки там плянів, скільки проєктів, скільки думок! Усе це залишилося на папері, бо ні один з тих проєктів не перейшов межі теорії. Колиб якийсь життєздатний анґлієць читав точно наші часописи й журноли, подумав би: Уф! Ці розбудовуються! Скількиж вони городів „Сокола-Батька" придбали, скільки театрів уже вибудували, скільки видавництв вони мають (що книжка, нове видавництво).

Так подумав би собі реальний, тверезий анґлієць. Бо він, сарака, як хоче послухати концерту, то йде в концертову салю, замісць приїхати в Галичину, де кожний співає інший „колір, бо то колір мій!" — („Новий Час").

Л. Нигрицький.

Віктор Ракоші.

ВУЙКИ, ОРҐАНІЗУЙМОСЯ!

Мої пані й панове! В мені бачите нещасного вуйка. Я дуже добре знаю, що ми вуйки в комедіях є невинні добряги, а коли автор потребує якоїсь дурниці, то каже нам її говорити й робити. Та я вас запевняю, що в дійсному житті воно не так. У нашій касті є таксамо веселі, як і сумні, розумні й нерозумні люди, як і в інших верствах людства. А крім того ми двигаємо далеко тяжче ярмо, ніж інші. Це зараз вам докажу.

Я, мої панове, маю шістьдесять три роки, моя сива голова починає лисіти. Двічі в житті мав я нагоду оженитися. Перший раз, як мені було вісімнацять літ; та тоді дівчина не хотіла мене, сказала, що я замолодий. Другу нагоду оженитися мав я, як мені було двацять вісім літ; тоді знову не хотів я, бо я вважав, що дівчина була для мене застара. Так я остався старим парубком і тепер я в моїй родині засів на вуйківському престолі.

Раз я також мав вуйка. Він оставив мені одноповерховий домик із городом. Я перенісся туди та сказав собі, що нема в світі щасливішого чоловіка, що так спокійненько жив би собі.

Зимою читаю собі улюблених клясиків в огрітій кімнаті, на весну обтинаю дерева, щеплю кущі рож, літом іду купатися в річку, осінню заживаю виноградної курації. Це чудова програма, головнож тому, що я подекуди пю сирватку.

У нашій родині двацятеро дітей віддають мені пошанівок як вуйкові. Не маю якогось надзвичайного імени, називаюся Михайло. Мої іменини приходять раз до року в календарі, а всеж усі двацятеро дітей вісім разів до року складали мені бажання з нагоди імянин. Щоправда, вони приносять мені гарні цвіти, це правда, деклямують теж гарні віршики, які поет не для мене писав, це також правда, та щоби я мав із цього радість, це вже неправда. Вони псують мені люльку, вилазять на дерева, а ще що більше, вони падуть із тих дерев. Далі одно з дітей, коли воно хоче пити, може пити лише солодку воду, друге може їсти все, лише не морелі, третє не сміє здіймати блюзки... пятнацятьо-годинни мусить заживати хініну, двацятому треба давати в вуха вату, мочену в спірті, а курити не сміє ніодно.

Якжеж це все затямити собі? Я роблю це так: Хлопця, що має пити содову воду, напихаю хініною, блюзки здіймати не дозволяю ні одному, за винятком того, якому це заборонено. Хлопець, якому не вільно їсти морелів, єсе вату, мочену в спірті. Хлопця, який повинен дістати вату в вуха, напихаю морелями, а всі скільки їх є, курять у кутку городу. Так, все воно дарма, я не визнаюся між ними.

Таке саме є з моїми уродинами. Скільки не досліджую родинні традиції, все й усе бачу, що кожний член моєї родини прийшов лише раз на світ. Я також. Якжеж це діється, що ціла турма моїх свояків, під покришкою бажань із нагоди моїх уродин що року пять-шість разів робить наступ на мене? Сцени іменем повторяються, підкріплені тортами та тісточками. Тоді вся родина в мене псує собі жолудок і два місяці дивляться на мене докірливо. То тут то там, усюди чую: „Вуйко Михась розпещує діти, геть псує їх. Вже годі видержати з ними". Колиж котре з дітей моїх витресований папузі скрутить шию, а я за його вчинок наганяю йому розуму тростинкою, то повідають: „Що за брутальний чоловік, не любить дітей. Він узагалі не любить нікого. Старий самолюбний дурень".

Колиж я їм подам лише каву й ніхто не зіпсує собі жолудка, то я тоді таксамо старий дурень, а рівночасно скупар. „Ніби то він має для кого щадити! Трясеться над центом, видасть лише на себе" І так далі.

Саме збираюся пополудні передріматися, що я дуже люблю, як тут нараз приходить вістка, що моя сестрінниця Амалія занедужала та просить, щоб Вуйко Михась повів діти до міського ліску. Самособою я веду. Тоді програма така: У трамваю збита бодай одна шиба; прогулька човном, човен перевертається в воду; стріляння до мети і гойданка та морська хороба. Підвечірок на острівчику й маслом обваляна одежа; бійки й закровавлені носи; вкінці пропажа одної дитини та запопадливе шукання її, наслідком того припізнений поворот додому, катар, сплячка, кашель! А за все те нагорода для мене, що знову називають мене старим ослом.

Маю в родині троє чи нетверо улюблених діточок. Кожне з них має гарненький передок, на якому вигаптовано червоними буквами „Любимець вуйка Михайла". Так бодай знаю, котрі з дітей я найбільше люблю. Ті мої т. зв. любимці то найгірші діти в родині, з якими сам Господь не знає собі дати ради. Вони беруть участь у кожній пошести кору, без них не буває вибите ніодно вікно; частенько приходиться витягати їх зпід коліс омнібусів; вони залюбки вилазять на таке місце, відки легко можуть упасти; черешні їдять з кістками, а своїм найщасливішим днем вони назвалиб цей, в якому моглиб проковтнути шпильку.

Посилають мені моїх „любимців" також тоді, коли вже дома не можуть видержати з ними. Тоді я маю страшні години, що вони можуть у мене поскручувати собі шиї. Кажу їм приносити цілими сотнарами бараболяний цукор і так присмирюю їх погані норови. Та вони так понаїдаються того бараболяного цукру, що потім уже не можуть навіть глянути на бараболяну зупу.

Як вйка, часто в родині запрошують мене на обід. Тоді я стараюся зодягтися відповідно до смаку дітей. Одна дитина залюбки валяє ясний одяг, інша знову чорний; на жаль, діти мають свої примхи та що дня змінюють свої забаганки. Не зважаючи на колір одежі, валяють її і я з таких родинних обідів вертаюся до дому все виваляний. Я вже знайомий з усіми підприєствами чищення одягів. Колиж би я був фільософ, то я потішувався би тим, що також сонце має плями, лише вони нічого не коштують.

Як є яка дитяча пошесть, то здорові діти висилають до мене. Частенько випихають мене з хати. Тоді я забираюся на піддашшя до торговця птахами і живу собі там між молодими морськими свинками та випханими старими вірлами. Там я чуюся щасливий, ні один із них не кличе мене: вуйку, жайворонок співає, канарок розливається співом, чижики цвірінькають, а я втираю собі сльози старою берегулькою.

Родина нераз натякала мені, що добре вихованому вуйкові випадає з Америки вернутися з великим майном, а потім вмерти бездітним і багатим. Як европейський вуйко, я не втішаюся ніяким пошанівком.

Та до найбільшого непорозуміння між мною і моїми любими своякaми прийшло, як я в мому городі уладжував літне свято.

Я знав, що для дітей найбільшою втіхою є, коли вони можуть добре вивалятися. Тому я день перед маївкою сказав помалювати в городі лавки та крісла. Щоби діти мали ще більшу втіху, я сказав у городі покопати калабані. Ще тепер сльози стають мені в очах, коли згадаю, яку то втіху справив я дітям, як вони викрикали з радости, як на новісеньких штанятах одного хлопця побачити червону пляму, А сльози радости виступили дітям в очах, як вони побачили, що Осипкові вдалося в калабаню так шпурнути каменем, що він обхляпав відразу всіх двацять дітей. А то бідненькі мусілиб були трудитися ціле пополудне.

А знаєте, якої вдяки я діждався за моє добро? Назвали мене старим ослом, старим дурнем; і хоч діти цілими роками ходили в брудних одягах, то я мусів купити двацять нових одягів.

Так ось я вичислив усі терпіння вуйка й оце заявляю, що в таких відносинах годі жити. Нумо, вуйки, орґанізуймося! А як зорґанізуємося — всі разом оженімося. Треба виполоти породу вуйків разом із корінням. Будемо чоловіками й батьками. До того треба менше відповідальности тай не приходиться переносити такі терпіння.

Клопіт з жінками.

Стрічаються два жонаті

— Знеш, жінки є неможливі. Недавно тому я посперечався з жінкою й вона вже від тижня до мене не говорить.

— Ой, друже, порадь і мені, що ти їй такого сказав?

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Подано за львівським часописом „Діло").

Як останній оборонець промовляв **проф. д-р В. Старосольський.** Ця промова і своїм глибоким змістом і гарним стилем та формою зробила дуже сильне вражіння. Хід думок промови такий:

Бороню пятьох підсудсих. Дуже характеристична річ у цьому процесі, це признання. Є гурт підсудних, які відразу, непримушені до того, кажуть: так, я належав до ОУН, так, я був учасником чи справником цього чи іншого вчинку. І є гурт підсудних, які заперечують. На цьому процесі існує такий внутрішній приказ, який примушує всіх, що до ОУН належали, явно до цього признатися. Тому без ризика можу сказати, що хто в цій салі і на цій розправі каже, що до ОУН не належав, то в дійсности так було. З' цього погляду мої клієнти дуже маркантно розставлені на цій лінії, яка веде від точки абсолютної непричасности до О. У. Н., аж до того місця, де починається ця орґанізація. З одного боку Федаківна та Ярош, далі Коцюмбас, який може обтерся об орґанізацію і вкінці Ярослав Стецко та Володимир Михайло Янів, які ясно без ніяких застережень, багато більше навіть, як мусіли, сказали, що належать до ОУН.

Щодо Коцюмбаса, то прокуратор влучно назвав його резервою ОУН. З резерви до чинної слжби покликати хіба тепер ОУН не може. Це не війна. Тільки активна участь може бути карана, ніколи резерва — це ніщо інше, як тільки вичікування і якщоб хтось хотів карати Коцюмбаса, то мусить заждати, аж він буде покликаний до чинної служби.

Стецко і Янів призналися, що належать до ОУН. Мушу підкреслити, що признались, абсолютно нічим не примушені. Ні роки вязниці, ні самота, ні слідство не заломили їх. Кожний з них мовчав тоді, коли все здавалося впливало на те, щоб вони призналися. Призналися тут, хоч ані проти одного з них нема найменшого доказу щодо їх участи в ОУН. У слідстві, ще заки я пішов до них до вязниці, обзнайомився з актами, з усім, що до них може відноситись, і вийшла — нуля. Але вони прийшли тут на розправу і так як мені у вязниці ще заповіли, заявили тут: так, належу до ОУН. В орґанізації займались один і другий ідеольоґією українських націоналістів. Одначе всупереч волі обох підсудних я буду просити, щоб їх звільнили. Так! Можу і мушу. бо, як рідко коли, можу говорити про своє переконання і про те, що є святим мого світогляду.

Страшна правда життя: ділати легко, думати тяжко, ділами відповісти на положення, на дійсність, молодій ґенерації психольоґічно багато легше, навіть щоб це життя коштувало. Зате важко шукати їй духовою творчістю відповіди на ці питання. Маю право і обовязок сказати, що з усіх тих обовязків, які брали на себе молоді українці, вони належать до тих, що вибрал найтяжчий обовязок, на який дуже тяжко рішитися, головно молодій людині, знайти розумне розвязання цієї страшної критичної ситуації, яка існує для цілого світа, а для української нації зокрема. Щоб зле мене не зрозуміли, я скажу, що оба мої клієнти напевно запротестувалиб, колиб я в цій їх праці шукав способу зробити їх менше винними у ваших очах, або колиб я у тім їх виборі шукав оправдання, або казав, що те, що вони зробили, не вяжеться з революційною роботою ОУН. Напевно запротестували би. Вони стали ідеольоґами українського націоналізму і засадничо вони є відповідальні за існування і за те, чим є ОУН. Але це не звільняє мене і вас — кожний момент мати перед очима. Возьмім хочби статтю Стецка (Орловський), писану на тему „Боротьба для боротьби, чи змагання за вартости". Яка глибина міститься в цій темі, як далеко старався автор сягнути в життя! Дальше стаття під наголовком „Національні вартости — це вартости етичні", знову інша стаття про „Етичний зміст націоналізму". Вважаю, що праця думки, праця глибокої думки, праця звернена на те, щоб зрозуміти життя, щоб розвязати його найскладніші проблеми, така праця без огляду, в якій констеляції вона не булаб ведена, не може бути гарно суджена. В імя засади, з якою напевно погоджується світ великої думки, прошу — навіть проти волі обох підсудних: Стецка та Янова — звільнити.

(Після промови д-ра Старосольського йшли за чергою **„Останні слова підсудних"**, що вже були поміщені в 161-шім і 162-гім числі „Свободи").

Вердикт присяглих суддів.

Вночі з 26. на 27. червня ц. р. запав важкий вердикт у справі 23 молодих українців і українок. По 5 годинній нараді присяглі судді вернулись в год. 12.45 на салю, де провідник лави присяглих п. Едмунд Райс відчитував аж до 2 год. вночі вердикт про вину підсудних.

Присяглі судді одноголосно 12-ма голосами потвердили вину Ст. Бандери за приказ до вбивства Я. Бачинського, невідомого учня VII. кл. ґімн., дир. І. Бабія, большевицького консуля у Львові, ком. Кособудського і ред. А. Крушельницького; 11-ма голосами за приказ виконати замах на волинського воєв. Юзефського і на приказ невідомій жінці, щоби підложила петарду в редакції та адміністрації час. „Праця", себто у друкарні Яськова.

Вину інж. Підгайного потвердили 12-ма голосами за намову Качмарського, щоб застрілив Бачинського у квітні 1934; за намову Мигаля у травні 1934, щоб застрілив Бачинського, за намову невідомої жінки, щоб підложила петарду у домівці час. „Праця", за намову Качмарського, Королишина і Мацейка, щоб застрілили Кособудського з тим, що опісля 12 голосами потвердили, що Підгайний відкликав цей приказ до вбивства ком. Кособудського і таким чином не допустив до цього вбивства; 11-ма голосами за те, що намовляв Качмарського, щоб заштилєтував у березні 1934 р. Бачинського і невідомого члена ОУН, до вбивства воєв. Юзефського.

Вину Р. Мигаля потвердили 12-ма голосами за те, що: 31. березня стримував Бачинського, щоб влекшити Качмарському його вбивство; у квітні 1934 р. заманив Бачинського до городу Косцюшка, де Качмарський мав його вбити; з кінцем квітня і з початком травня 1934 заманив Бачинського спільно з Сеньковом і Зарицькою на вул. Кадетську, де Бачинського мали вбити; 9. травня 1934 спільно з Р. Сеньковом застрілив Бачинського; у липні намовляв Качмарського до вбивства дир. І. Бабія, що дав М. Цареві у липні 1934 р. револьвер, щоб він застрілив дир. Бабія; за розвідку щодо способу життя большевицького консуля; за розвідку щодо способу життя ком. Кособудського і за те, що влекшив невідомій жінці підложити у квітні 1934 петарду у друкарні Яськова таким чином, що перевів розвідку в цій друкарні. Одночасно присяглі судді заперечили 10-ма голосами, начеби відповідальність Мигаля у хвилині доконання згаданих проступків була обмежена, або він не міг кермувати своєю поведінкою.

Вину Е. Качмарського потвердили 12-ма голосами за те, що 31. березня 1934 завдав Бачинському кілька ударів штилетом; у квітні 1934 чатував з револьвером на Бачинського в городі Косцюшка; в липні 1934 намовляв Королишина до вбивства дир. Бабія; від квітня до серпня 1934 чатував з револьвером на Кособудського.

Вину К. Зарицької потвердили 7 голосами за те, що з кінцем квітня або з початком травня заманила Я. Бачинського на вул. Кадетську; **9-ма голосами** за те, що довідувалася про розклад убікацій у друкарні Яськова; **6-ма голосами заперечили** вину К. Зарицької, неначе би вона слідкувала за ком. Кособудским.

Вину Р. Сенькова потвердили 12-ма голосами а те, що належав до ОУН; заманив Бачинського на вул. Кадетську, стріляв до Бачинського і перевів розвідку у большевицькому консуляті; **10-ма голосами заперечили,** начеб відповідальність Сенькова у хвилині виконання згаданих проступків була обмежена або щоби він не міг кермувати своєю поведінкою.

Вину О. Мащака потвердили 12-ма голосами за приналежність до ОУН і за намову Мигаля до вбивства дир. Бабія.

Вину І. Яроша потвердили 10-ма голосами за приналежність до ОУН, **а 7-ма голосами заперечили,** начеби брав участь у нападі на Бачинського 31. березня 1934 р.

Вину І. Малюци потвердили 12-ма голосами за намову Мигаля до вбивства дир. Бабія і ком. Кособудського.

Вину С. Рачуна потвердили 12-ма голосами за сфальшування документу тотожности і заперечили 8-ма голосами його приналежність до ОУН.

Вину Р. Шухевича потвердили 10-ма голосами за приналежність до ОУН і **11-ма голосами заперечили,** начеби він намовляв Лемика до вбивства большевицького консуля.

Приналежність до ОУН В. Свенціцької і слідкування за ком. Кособудським заперечили 6-ма голосами. Таксамо заперечили приналежність до ОУН А. Федаківної 7-ма голосами.

Вину О. Феника потвердили 9-ма голосами за приналежність до ОУН і за перехів моторику, який міг довести до вибуху.

Вину В. Івасика потвердили 11-ма голосами за приналежність до ОУН і за переховок моторику; який міг довести до вибуху.

12-ма голосами потвердили, приналежність до ОУН: Я. Макарушки, О. Пашкевича, Я. Спольського, В. Янова та Я. Стецка; 9-ма голосами В. Коцюмбаса і 7-ма голосами д-ра Б. Гнатевича та І. Равлика.

Гробова тиша панувала на салі підчас відчитування вердикту. Підсудні приняли цей вердикт зі стоїчним спокоєм. Лише серця матерей та найближчих щеміли з болю, але і рідня зберегла спокій.

По відчитанні вердикту прокуратор домагався, щоб трибунал пристосував до підсудних кари, передбачені карним законом за дотичні провини, та щоб до підс. Підгайного застосував злагіднюючі обставини.

В імені лави оборонців **проф. д-р В. Старосольський** просив, щоб трибунал при вимірі кари взяв під увагу злагіднюючі обставини. Обор. О. Павенцький пригадав, що підс. Зарицьку засудили вже у Варшаві за тесаме, за що судять її тепер тут.

Тому, що ніхто з підсудних не забирав уже слова, предсідник наказав відвести підсудних зі салі. Одночасно заявив, що трибунал іде на нараду у справі присуду.

Присуд.

На основі вердикту присяглих суддів предсідник відчитав у суботу, 27. червня ц. р., в год. 6.50 вечором, такий присуд:

Ст. Бандеру і Р. Мигаля засуджено на досмертну вязницю.

Інж. Підгайного, Е. Качмарського, Р. Сенькова, І. Малюцу та О. Мащака по 15 років вязниці.

Слід згадати, що присуд на досмертну вязницю і кару по 15 років вязниці вимірив трибунал уже після пристосування амнестійного закону.

К. Зарицьку засудив трибунал на 5 років вязниці, а на основі амнестійного закону зменшив до 2 і пів року вязниці.

Я. Спольського на 7 років вязниці, яку на основі амнестійного закону зменшено до 4 років і 8 місяців вязниці.

Я. Макарушку на 6 років, яку зменшено до 4 років.

І. Яроша, О. Пашкевича, В. Янова, Р. Стецка, І. Равлика, О. Феника та В. Івасика засудив трибунал по 5 років вязниці, яку то кару зменшив кожному з них на основі амнестійного закону до 2 і пів року вязниці.

Р. Шухевича, д-ра Б. Гнатевича і В. Коцюмбаса засудив трибунал по 4 роки вязниці, яку на основі амнестійного закону зменшив кожному з них до 2 років вязниці.

С. Рачуна засудив трибунал на 6 місяців вязниці, яку даровано на основі амнестійного закону.

В. Свенціцьку та Д. Федаківну трибунал увільнив зовсім від вини і кари.

Всім засудженим зачислив трибунал слідчий арешт; деяким з них відобрав публичні права на 5 років, а деяким на 10 і засудив теж на заплату коштів.

Сентенцію присуду скінчив предсідник відчитувати в год. 8-мій вечором. Засуджені, рідня і численна публика, яка виповнила вщерть салю розправ, приняли присуд спокійно.

(Кінець).

Помічний кашель.

— В тебе, Стефанку, дуже поганий кашель.

— Е, ні, то гарний кашель. Через нього я вже третій день не йду до школи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Пошанували память І. Франка.

Заходом радіового клюбу „Пісні України", а приспівучасти української молоді Пітсбурщини, пошановано в неділю, дня 12. липня б. р., 20-ліття смерти Івана Франка величавим здвигом і концердом, що відбувся в парку Вествю.

Була велика спека. Але вона не була перешкодою для кількох тисяч українців, старших і молодших, що зїхалися на це свято з ріжних місцевостей Пітсбурщини, щоб своєю присутністю заманіфестувати свої почування до Великого Сина України — Івана Франка.

Свято розпочалося в годині 2.30 пополудні. Орхестра, під проводом Богдана Яґели, відограла дуже гарно твори Гайворонського, Придаткевича і Безкоровайного. Потім співав дитячий хор з Мікіз Ракс, під проводом свого учителя Володимира Шостака. Хор був добре вишколений і здисциплінований та зробив своїм виступом якнайкраще вражіння. Численна публика нагородила теж дуже щедрими оплесками дві молоді дівчинки, Евгенію Шостачко і Розалію Завалин, що так добре нам знані з попередніх виступів на радіо. Їх дует був як завжди гарно відданий. Орхестра Мирослава Монастирського грала з „козацькою завзятістю" і внесла трохи веселости, якої так дуже треба було тій публиці, що пражилась на сонці й слухала програми теж — завзято. Обидві орхестри, що виступали на нашій радіовій годині, доповняють себе надзвичайно гарно. Одна грає поважні, клясичні річи, а друга веселіші, танкові. Виступив теж перший раз новозорґанізований мішаний хор, під проводом Василя Козаченка, в якім побачили ми великий гурт нашої молоді. Спів хору був принятий дуже сердечно.

Відкрив свято, як теж заповідав програму, і пояснював співи та цитував відповідні до хвилі уступи з творів І. Франка — о. Денис Кульматицький, парох з Мікіз Ракс, а Святочну промову виголосив д-р Лука Мишуга. Навязав її до виступу Українських Січових Стрільців і до тих жертв, які й тепер кладуть найідейніші наші хлопці й дівчата, себто та молодь, що виховалася на ідеях Франка. Далі бесідник вглянув у наше життя і підносив ріжні наші болячки, нашу безрадність, байдужність і лінивство, шукаючи на них заради в творах Івана Франка. По тих відповідях, які давав нам Франко на ці недомагання, найкраще можемо пізнати, який актуальний є Франко і сьогодні. Бо й сьогодні маємо до діла з пустомельством, з темнотою, заскорузлістю і з демагоґією. І сьогодні так мало є в нас робітників, дійсно охочих і спосібних до реальної праці.

Свято затяглося до 6-тої години. Закінчено його відспіванням національного гимну. Нарід остався до пізної ночі. Люди з ріжних сторін ставали громадами і розмовляли, а молодь забавлялася. По всіх видно було задоволення, що, не зважаючи на перешкоди, все відбулося в порядку. Американська преса теж згадала за свято, подаючи, що це віддано пошану великому укрїнському поетові Іванові Франкові, та що на святі було до 5,000 учасників.

Марія Малевич.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ГВАЙСТОН, Л. АЙ., Н. Й.

На народні цілі.

Дня 15. липня гром. Деревляні обходили 25-літній ювилей свого подружого життя. З того приводу була відправле на Служба Божа в церкві св. Юра в Ню Йорку, а опісля була мала забава в домі ювилятів. В часі приняття гром. П. Назаревич і Г. Прийма забрали слово, і зложивши желання ювилятам, згадали також і про Рідний Край. Опісля переведено збірку, яка принесла $23.65 і ту збірку за згодою приявних гостей розділено так: $10 на Музей у Празі, $5.65 на визвольну боротьбу і $8 на радіову годину гром. Петра Задорецького. До Обєднання вислано $15.65. Жертвували: гр-ни Деревляні $3; гр-ни Прийми $2.50; гр-ни Олексиви $1.75; г-рни Барани, гр-ни Боднарі, гр-ни Панчишині і гр-ни Васильковi по $1.50; гр-ни Нахаревичі, гр-ни Москалі, гр-ни Левицькі і гр-ни Кавки по $1.25; Павлина Кульчицька, Райн і Лапіда по $1; Евдокія Гарасимів, Ольга Дроздик, Марія Кузьма й Каролина Панасюк по 50 ц.; дрібними датками 40 ц.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На допомогу письменникові.

Відомого нашого поета Василя Пачовського переїхав автомобіль і він лежить у Львові тяжко хорий без засобів до життя. На допомогу в цьому нещасті зложили: Михайло Гайворонський $3 і Роман Придаткевич $2. Разом вислано до Обєднання $5.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. На зборах молодечого відділу ч. 88 „Нова Зоря", які відбулися 19 липня, вибрано новий уряд, до якого ввійшли: Марія Князяк, предсідниця; Іван Голодинський, секретар і Василь Петрущак, касієр. Знов їх заступниками вибрано: Петро Ухацький, Іванна Мудрик і Григорій Князяк. Збори перепроваджував орґанізатор того відділу о. Д. Микитяк. — Іван Голодинський, секр.

ПРОФ. Д-Р ЛЕШ ПРО ГРАНИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОГРАФІЧНОЇ ТЕРИТОРІЇ

(ВУНІ) Діяльність Українського Наукового Інституту в Берліні, що в столиці Німеччини репрезентує українську науку, характеризує між іншим одна цікава риса. Провід Інституту вміє викликати зацікавлення українськими справами у передових людей сьогоднішньої німецької інтелектуальної еліти та вміє знайти для них можливість виступити перед ширшою публікою, щоб вони авторитетно та з почуттям відповідальности висловлювали свої думки та погляди на ріжні проблеми українського життя.

Одним із чергових публичних виступів Українського Наукового Інституту був виклад, що його виголосив 12 червня ц. р. в берлінському університеті директор „Інституту для закордонних студій" і професор Високої Політичної Школи д-р Карло фон Леш з Берліна. Задля імени прелеґента та цікавої теми викладу: „Границі української етнографічної території в порівнанні з територіями інших великих народів" — зібралась у викладовій салі численна та добірна публіка.

Після короткої привітальної промови куратора Українського Наукового Інституту, проф. д-р Пальме, почав промовляти шановний прелеґент, що його привітали зібрані слухачі рясними оплесками. Свої інтересні виводи почав він коротким зясуванням історичного розвитку української нації, підчеркуючи з притиском приму та нерозривну тяглість державно-національної традиції та національно - політичної думки від Київської Руси почавши, через Галицько-Волинську, Литовсько-Руську, Козаччину, Гетьманщину аж до Української Держави з найновіших часів. Це незаперечні і достатньо обґрунтовані факти, що прямою наслідницею та переємницею Київської Руси була Галицько - Волинська Держава і що обидві ці держави були українські. Про Москву в цьому звязку годі говорити, так, як годі все ще обороняти баламутний погляд, що Русь і Росія це одне й те саме. Такими словами висказав шановний докладчик свій погляд на ці для нас преважні проблеми.

Представивши її трудноші, що з ними завше приходилося боротися українській державности, завважив шановний прелеґент, що за ввесь час свого існування мала Україна до виконання почесне, але одночасно незвичайно тяжке й відвідальне завдання — стояти на сторожі европейської культури. Бо на східніх границях України кінчається властиво й засяг впливів цієї культури.

При докладнішому обговоренні поодиноких частин української етнографічної території та проблеми краінської еміграції в Азії та Новому Світі, при зясуванні впливу ріжних факторів на долю українського народу та його сьогоднішнє положення зустріла присутніх слухачів, особливо українських, мила несподіванка, коли шановний докладчик з признанням і свого роду подивом висловився про досягнення української науки, що її репрезентує Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові. „Ми, німецькі вчені, мусимо при студіях справ сходу Европи звертатись до українських джерел. Наука недержавного українського народу, що розвивається серед трудних обставин, у тому напрямі випередила нас" — говорив д-р фон Леш. З особливим признанням і похвалою згадував шановний докладчик нашого відомого невтомного вченого доц. д-ра Кубійовича, що своїми виступами на берлінському терені, особливо останньою виставою карт України, запрезентувався перед німецьким науковим світом якнайкраще. Між іншим кілька його знаменитих карт служили як ілюстрація до викладу.

Ствердивши незнищиму волю українського народу до збудування власної держави та згадавши про всі ті аргументи, що промовляють за таку розвязку питання сходу Европи, висловив шановний докладчик надію, що прийде той час, коли повстане сильна та велика українська держава, щоб стояти на сторожі ладу й порядку й сповняти свою почесну історичну місію — бути забором европейської культури. Заіснування цього факту німці щиро привітають.

Чоловік і жінка сидять у переділі вагону. Напроти них сидить самітний подорожній. Нараз поїзд страшно стрясається, подорожні падуть одні на одних. Як усе вспокоїлося, самітний пан цілує паню, що сидить напроти нього, в руку та каже:

— Дякую пані дуже.

— Завіщо? — питається зчудована пані.

— За те, що ваш чоловік не має рогів, бо якби мав, був би пробив мене ними наскрізь!

Хосен, що його злодій мав із законів.

Судя: — Прошу тебе, чоловіче, чи ти колинебудь у житті здобув щось законно?

Злодій: — Так, пані судя, скільки разів я був замкнений у вязниці, то все діставав я це мешкання і харч по закону.

У КИТАЙСЬКОЇ ЛІКАРКИ.

Віденська журналістка Ліліяна Бух описує в віденському журналі свою гостину в домі китайської лікарки д-р Лі, з якою зазнайомилась у Національній Медичній Колеґії, у бактеріольоґічній лябораторії. Опісля д-р Лі запросила віденську журналістку до себе додому на обід. Поїхали двома ріксшами (двоколісними візками, які тягне китаєць). Д-р Лі їхала попереду та давала рукою знак, куди їхати. Візок іде легенько, бо колеса гумові.

Д-р Лі живе в домі, побудованому на европейський спосіб, себто не обмурованій довкола муром, нема також окремого муру перед входом, щоби відстрашувати злі духи (китайці вірять, що злі духи не можуть іти поза угли).

„Нас ввічливо приймає стара служниця, потім д-р Лі веде мене нагору та горда показує своє европейське бюрко. В сусідній кімнаті стоїть невибагливе ліжко, також інші меблі невибагливі, без прикрас.

На долі заставили стіл: дві малесенькі тарілочки з палочками з червоної кістки.

— Ваш чоловік не обідає вдома? — спиталася я лікарки.

— Я не маю чоловіка.

— Якжеж це? Я думала, що китайки заручують уже в колисці.

— Так, це правда, та на одруження я не мала часу. Мешкаю разом із мамою; тепер вона поїхала в рідні сторони, до Кантону.

Міс Лі має 28 літ, отже поправді 27, бо китайці та японці зараховують до віку й девять місяців, що їх плід перебуває в лоні матери. Вона невеличка, струнка.

Приходить стара служниця, приносить вечерю.

— Пані доктор! — докоряю я — миж згодилися, що ви не приладжуватимете нічого надзвичайного для мене.

— Я нічого не пораджу, то вина „амаги" (служниця) — боронилася лікарка.

Перед нами на столі стоїть висока срібна посудина, гарна, оригінальна робота, що вгорі закінчена круглою вазою. Довкола срібні мищинки, а на них: риба із дуже смачним квасно-солодкавим соком, вепровина, курятина з ананасами, кіндлі з раків, дуже добрі консервовані раки (чужинці називають їх „смердячі"), гриби з гусячими ніжками, мігдали. Вгорі у вазі пищається вижолоблений гарбуз із яриновою зупою, звичайно, як їдять зупу, то беруть із нею також по шматкові гарбузової лупи. Всі страви (крім зупи, яку їдять плоскою ложкою) їдять палочками, а поправді палочками не їдять, лише підносять ними страву до уст. Служниця здогадувалася, що мені не смакуватиме зовсім несолений риж, який подають на закінчення обіду, тому для мене подала хліб, печений у парі. До того гіркий чай у малесеньких філіжаночках. Вкінці старенька служниця подала овочі та солодощі: гарніровані голубині яйця, солодкий сос із білою фасолею, рожевий пудінґ, горіхи, рижові тістечка з горохом (у смаку наче марципан). У китайській кухні мусять бути квасні й солодкі страви. Овочі подають уже обібрані, наложені, замість вилок послугуються патичками, наче виколювачі до зубів.

По вечері д-р Лі накладала плити на патефон, покурювала папіроску й розповідала, що вона мусіла перейти, заки дістала від батьків дозвіл учитися на лікарку. І скільки ще нині мусить поборювати труднощів. Мусить поборювати забобони, бо їй недовіряють як жінці, як лікарка мусить боротися із забобонами знахорів; їх ліками, яким китайці ще нині більше вірять, ніж европейським лікам. А ліки тих знахорів це: хвости щурів, ріжні вивари з рослин, порошок із оленячих рогів, із тигрових вусів, із мелених рибячих костей і черепах, сушеного бамбусового соку та шкірки з коників-сверщків, що живуть на деревах. Китайці вірять, що усе, що таємниче й незвичайне, мусить мати лікувальну силу, а чим більша пигулка (бувають пигулки і завбільшки голубичого яйця), тим певніше можна видужати. В давніших часах лікували теж хорих при помочі т. зв. точкування. Були манекіни-фіґурки, вкриті дірками. Ці дірки означували, де хорого можна наколювати, щоби йому не пошкодити. Ті бронзові фіґурки були в святині бога медицини. Часом подибується ще малі деревляні або із слонової кости фіґурки жінок. Тих фіґурок уживали при лікарських оглядинах хорих жінок, які особисто не хотіли давати оглянути себе. Такій стидливій китайці подавали до ліжка поза заслону фіґурку, вона зазначувала на фіґурці, де відчуває біль і віддавала фіґурку лікарці. Після того лікар писав рецепту.

По вечері, як я розпрощалась і приїхав китаєць із ріқшою, д-р Лі сказала до нього: „Заверни на захід!" і при цьому вказала на місяць. У Китаю не знають зворотів: „направо", „наліво", лиш орієнтуються по небі.

Англійського поета льорда Байрона за те, що брав участь у карбонарській революції, переслідували підчас побуту в Італії, влада перекидала його з міста до міста.

Щоби позбутися тих прикрощів, сказав Байрон своєму одинокому слузі-муринові, що всюди їздив із ним, щоб представляв його як француза.

Араб бажав виконати приказ якнайкраще, говорив вилискуючи зубами та чорною шкірою:

— Так, мій пан і я, ми оба чистокровні французи.

Циган у кропиві.

Збилися з дороги в лісі селянин і циган. Знайшли якусь пусту, розвалену колибу, в якій постановили заночувати. Селянин поклався посеред хати, а циган виліз у запічок, щоби загрітися. І став циган кричати: „Ратуйте, я попікся!" Селянин підвівся зі землі тай каже: „Як ти міг би попектися, коли вже напевно в цій печі ніхто цілими роками не палив!?"

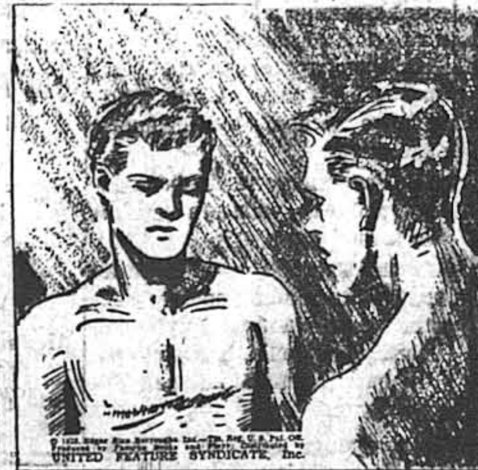
— Коли не віриш, ходи й поглянь!

Селянин підійшов до запічка, став напомацки мацати рукою та попікся також до кропиви, що вже виросла була на тому запічку.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (61)

Коли хлопці повернулись назад до своєї колиби, їх навіяло страшне пригноблення. Тарзан, за словами чорних, вже не жив. Також їх власні години вже були рішені й почислені. Їх життя залежало від того, скільки часу забере чорним, щоб приготовитись до бенкету. Надія їх зовсім опустила й тепер вони вже виразно бачили свій кінець.

Бо досі, навіть у найтяжчій хвилі, вони все надіялися якогось ратунку з боку Тарзана. Вони його обожали й були певні, що він був годен доконувати впрост чудотворних діл. Тепер ця надія зовсім пропала. „Ах, застогнав Док, я волів би сам згинути, замісць Тарзана. Він потрібніший для світа ніж я".

„Помремо ми також", втрутив сумно Дік. Це вкололо Дока. Бо хоч він і був готовий на смерть, одначе така безмежна безнадійність Діка його дратувала. Його смуток перемінився в досаду: „Ех, чи так лицює поступати близнятам Тарзана? Ні, Дік, ми не сміємо падати духом і коритися долі. Ми мусимо боротись, боротись до останку".

В той час, як хлопці собі так розмовляли, додаючи один одному відваги до дальшої боротьби, людоїди приготовлялися до свого бенкету. Ватажок Гаія Галя навіть порозсилав своїх післанців до інших канібальських племен з запрошенням приходити на бенкет, на якому вгощатимуть печенею з молодих білих людей.